

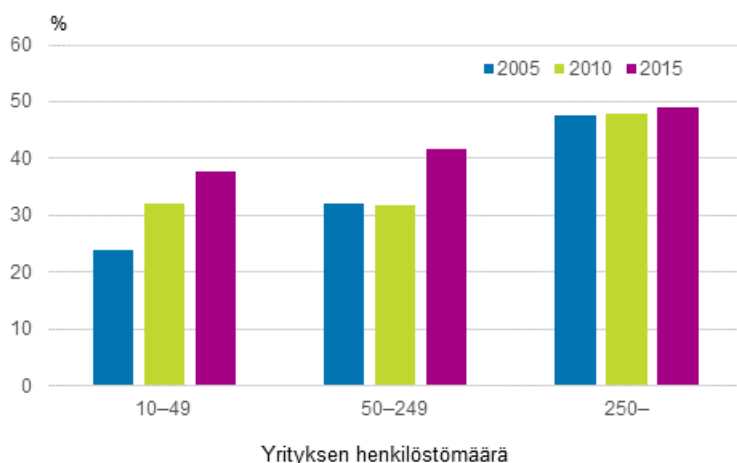
CVTS, Yritysten henkilöstökoulutus -tutkimus 2015

Pienissä yrityksissä osallistutaan henkilöstökoulutukseen aiempaa enemmän

Korjattu 26.3.2020. Korjatut kohdat on merkitty punaisella.

Yritysten järjestämään kurssimuotoiseen henkilöstökoulutukseen osallistuneiden osuus on kasvanut kymmenessä vuodessa erityisesti 10–49 hengen yrityksissä. Suurissa vähintään 250 hengen yrityksissä osallistuminen on pysynyt ennallaan. Tämä käy ilmi Tilastokeskuksen toteuttamasta vuotta 2015 koskevasta Yritysten henkilöstökoulutustilastosta (CVTS5), joka toistetaan yhtenäisellä tavalla viiden vuoden välein eri Euroopan maissa.

Kurssikoulutukseen osallistuminen yrityksen koon mukaan 2005, 2010 ja 2015, % yritysten palkansaajista

Pienessä työpaikassa mahdollisuudet osallistua henkilöstökoulutukseen ovat selvästi heikommät kuin suurten yritysten työntekijöillä. Osallistumismahdollisuuksien ero on kuitenkin kaventunut kymmenessä vuodessa. Suurten yritysten (yli 250 työntekijää) osallistumisaste kurssikoulutukseen on vuodesta 2005 pysynyt jokseenkin ennallaan, mutta pienissä ja keskisuurissa yrityksissä se on kasvanut. Vuonna 2005 osallistumisaste pienissä yrityksissä (10–49 työntekijää) oli 24 prosenttia ja suurissa yrityksissä (yli 250 työntekijää) 47 prosenttia. Vuonna 2015 vastaavat luvut olivat 38 ja 49 prosenttia.

Kurssimuotoista koulutusta oli järjestänyt 78 prosenttia yrityksistä. Kaikkien yritysten työntekijöistä osallistui kurssimaiseen henkilöstökoulutukseen vuoden 2015 aikana 44 prosenttia. Kasvua vuoden 2010 tilanteeseen on vajaa 4 prosenttiyksikköä. Aikaisemmin naisten osallistumisaktiivisuus on ollut jonkin verran miehiä korkeampi, mutta vuonna 2015 miesten ja naisten osallistumisaste oli samalla tasolla.

Toimialoittaiset vaihtelut henkilöstökoulutukseen osallistumisessa ovat suuria sekä toimialojen välillä että ajassa. Koulutuksen järjestämisen tarve ja mahdollisuudet ovat vahvasti toimialariippuvaisia. Sekä työmarkkinoilla yleisesti että yksittäisissä yrityksissä myös suhdanne- ja vuosivaihtelut ovat suuria. Esimerkiksi jonakin toimintavuonna tapahtunutta runsasta panostusta uudistuksiin ja niiden edellyttämään koulutukseen saattaa seurata hyvinkin hiljainen koulutusjakso.

Koulutustuntien määrä laskenut

Koulutukseen osallistuneiden osuus on siis noussut hiukan, mutta saadun koulutuksen määrä työntekijää kohden on laskenut hieman. Vuonna 2010 kurssikoulutustunteja kaikkia yritysten työntekijöitä kohti laskettuna kertyi yhdeksän ja vuonna 2015 kahdeksan tuntia. Jos kaikkien työntekijöiden sijaan tarkastellaan vain kurssikoulutuksessa olleita palkansaajia, niin koulutustuntien määrä on 19 tuntia per osallistuja.

Saadun koulutuksen määrä oli miehillä ja naisilla sama ja myös muutos oli samansuuruinen ja –suuntainen sekä sukupuolten suhteen että kahdella päätoimialalla (teollisuus ja palvelut).

Suurissa vähintään 250 hengen yrityksissä koulutustunteja kertyi työntekijää kohden laskettuna 9,5 tuntia, mikä on yli 2 tuntia enemmän kuin pienemmissä yrityksissä.

Opiskelu työn ohessa ja verkko-opiskelu lisääntynyt

Kurssikoulutukseen osallistumisen lisäksi tiedustelussa selvitetään osallistumista muihin (ei kurssimuotoisiin) koulutuksiin. Muun koulutuksen pitää olla suunniteltua, järjestettyä ja sillä tulee olla selvä oppimisen tavoite. Satunnaista oppimista työn ohessa ei lueta mukaan.

Koulutus ja oppiminen ovat monimuotoistumassa ja samalla ero perinteisen koulutautumisen ja muun ammattitaidon kehittämisen välillä on hämärtyvässä. Yritysten panostus kurssimuotoiseen henkilöstökoulutukseen on viime vuosina pysynyt melko ennallaan, mutta erityisesti erilaiset työn ohessa opiskelun muodot sekä itse-, etä- ja verkko-opiskelu ovat vastaavasti selvästi lisääntyneet. Tämä lienee myös tulevaisuuden suuntaus.

Muuhun kuin kurssimuotoiseen koulutukseen osallistuneiden osuus vuosina 2010 ja 2015, % yritysten palkansaajista

	2010	2015	Muutos
	%	%	%-yksikköä
Työn ohessa opiskelu	11,9	18,9	+ 7,0
Työkierto, työkomennukset	2,1	4,1	+ 2,0
Konferenssit, workshopit	12,5	12,6	+ 0,1
Oppimisryhmät, laatupiirit	5,4	3,4	- 2,0
Itseopiskelu, etäopiskelu, verkko-opiskelu	9,0	17,3	+ 8,3

Näistä koulutusmuodoista kysyttiin vain osallistuneiden määrä, joten volyymitietoa koulutustuntien määrästä ei näistä koulutuksista ole. Lisäksi on huomioitava, että eri koulutusmuotoihin on voinut osallistua samoja henkilöitä. Samanlainen päällekkäisyys koskee myös kurssikoulutukseen ja muihin koulutusmuotoihin osallistuneita.

Vuoden 2014 alusta astui voimaan ”Laki taloudellisesti tuetusta ammatillisen osaamisen kehittamisestä”, jonka perusteella yritykset saavat verovähennyksenä 50 prosenttia työntekijöiden keskimääräisestä päiväpalkasta sivukuluineen kerrottuna toteutuneiden koulutuspäivien lukumäärällä. Lain tarjoaman koulutustuen toivottiin kannustavan yrityksiä lisäämään panostusta henkilöstökoulutukseen. Henkilöstökoulutustilaston tulosten mukaan pienissä ja keskisuurissa yrityksissä työntekijöiden mahdollisuus päästä kurssikoulutukseen onkin lisääntynyt, mutta saadun koulutuksen määrä työntekijää kohti laskettuna ei kuitenkaan ole kasvanut.

Tilasto kattaa yksityisen sektorin vähintään 10 työntekijän yritykset vuonna 2015 pois lukien maa- ja metsätalousala, koulutusala sekä sosiaali- ja terveysala. Suomessa tilaston tiedonkeruun kohteena olleista yrityksistä vastasi 1 579, jotka edustavat kaikkiaan 17 359 yritystä ja niiden 1 050 000 työntekijää. Tilaston tiedonkeruu toteutettiin samanlaisena 30 Euroopan maassa.

Tilaston tiedonkeruu toteutetaan noin viiden vuoden välein ja sillä selvitetään työnantajan kustantamaa henkilöstökoulutusta, kurssikoulutukseen osallistuneiden ja henkilöstökoulutuksena saatujen koulutuspäivien määrää, koulutuksen sisältöä ja järjestäjää sekä koulutuksesta aiheutuvia kustannuksia. Kurssikoulutuksen lisäksi selvitetään muita koulutusmuotoja, oppisopimuskoulutusta, yrityksen koulutusstrategioita sekä koulutuksen järjestämisen esteitä.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Koulutusta, kurssikoulutusta ja muuta koulutusta järjestäneiden yritysten osuus ja määrä sekä henkilöstön määrä yrityksen toimialan, päätoimialan ja kokoluokan mukaan 2015. Taulukkoa korjattu 26.3.2020...5

Liitetaulukko 2. Yritysten järjestämään kurssikoulutukseen osallistuneiden työntekijöiden määrä, miesten ja naisten osallistumisosuus sekä koulutustuntien määrä työntekijää kohden toimialan, päätoimialan ja kokoluokan mukaan 2015. Taulukkoa korjattu 26.3.2020.....7

Liitetaulukko 3. Muuta koulutusta järjestäneiden yritysten ja koulutukseen osallistuneiden osuus koulutusmuodoittain yrityksen toimialan, päätoimialan ja kokoluokan mukaan 2015. Taulukkoa korjattu 26.3.2020.....9

Laatuseloste: CVTS, Yritysten henkilöstökoulutus -tutkimus.....11

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Koulutusta, kurssikoulutusta ja muuta koulutusta järjestäneiden yritysten osuus ja määrä sekä henkilöstön määrä yrityksen toimialan, päätoimialan ja kokoluokan mukaan 2015.

Taulukkoa korjattu 26.3.2020.¹⁾

	Kaikki yritykset	Henkilöstö	Järjestänyt kurssi- ja/tai muuta koulutusta	Järjestänyt kurssi- ja/tai muuta koulutusta	Järjestänyt kurssikoulutusta	Järjestänyt kurssikoulutusta	Järjestänyt muuta koulutusta ¹⁾	Järjestänyt muuta koulutusta ¹⁾
	lkm	lkm	%	lkm	%	lkm	%	lkm
Toimiala								
01 Mineraalien kaivu	72	3 293	74,8	54	67,6	49	58,4	42
02 Elintarvikkeiden valmistus	356	31 630	74,8	267	70,4	251	66,3	236
03 Tekstiilien ja vaatteiden valmistus	101	5 089	66,7	68	52,5	53	56,2	57
04 Paperin ja paperituotteiden valmistus	190	29 638	75,8	144	63,2	120	64,3	122
05 Polttoaineiden ja kemiallisten tuotteiden valmistus	440	38 914	84,3	371	76,0	334	69,8	307
06 Metallituotteiden valmistus	800	43 999	76,4	611	68,8	550	49,1	393
07 Koneiden ja laitteiden valmistus	896	96 928	89,8	805	86,6	776	73,8	662
08 Kulkuneuvojen valmistus	122	14 584	80,5	98	69,9	85	69,8	85
09 Puutavaran ja huonekalujen valmistus	411	24 094	73,1	300	64,4	265	55,2	227
10 Energia-, vesi- ja jätehuolto	292	13 241	97,4	284	97,4	284	74,6	218
11 Rakentaminen	2 618	100 063	82,3	2 155	81,8	2 142	51,6	1 351
12 Moottoriajoneuvojen ym. kauppa	433	22 758	90,8	394	85,2	369	71,9	312
13 Tukkukauppa	1 272	53 096	90,2	1 148	73,1	930	80,9	1 029
14 Vähittäiskauppa	1 672	124 531	84,5	1 412	75,4	1 261	77,3	1 292
15 Kuljetus ja varastointi	1 341	87 987	84,5	1 133	82,6	1 108	59,3	795
16 Majoitus- ja ravitsemustoiminta	881	39 902	62,2	548	51,6	455	41,3	364
17 Informaatio ja viestintä	925	78 520	93,3	863	86,7	802	77,1	713
18 Rahoitus- ja vakuutus toiminta	283	22 546	96,8	274	93,6	265	86,2	244
19 Rahoitusta ja vakuutusta palveleva toiminta	89	6 815	90,6	81	81,2	72	90,6	81
20 Muut palvelut	4 165	211 403	82,1	3 419	81,1	3 378	60,1	2 504
Sektori								
Teollisuus	6 298	401 472	81,9	5 156	78,0	4 910	58,7	3 699
Palvelut	11 062	647 559	83,8	9 271	78,1	8 639	66,3	7 333
Henkilöstön määrä								

	Kaikki yritykset	Henkilöstö	Järjestänyt kurssi- ja/tai muuta koulutusta	Järjestänyt kurssi- ja/tai muuta koulutusta	Järjestänyt kurssikoulutusta	Järjestänyt kurssikoulutusta	Järjestänyt muuta koulutusta ¹⁾	Järjestänyt muuta koulutusta ¹⁾
	lkm	lkm	%	lkm	%	lkm	%	lkm
10-19 henkeä	7 659	106 463	73,2	5 607	67,7	5 183	55,3	4 235
20-49 henkeä	6 339	194 345	88,3	5 596	83,3	5 281	62,5	3 961
50-249 henkeä	2 779	277 910	95,4	2 653	90,6	2 517	82,2	2 285
250-499 henkeä	299	106 847	99,4	297	99,0	296	94,4	282
500-999 henkeä	170	117 256	94,3	161	94,3	161	93,7	160
1000 henkeä tai enemmän	113	246 210	100,0	113	98,5	111	97,9	110
Kaikki	17 359	1 049 031	83,1	14 427	78,0	13 549	63,6	11 032

1) Muulla koulutuksella tarkoitetaan:

- suunniteltu ja ohjattu työn ohessa opiskelu
- suunnitellut oppimisjaksot työkierron, työntekijävaihtojen, koulutuskomennusten tai opintokäyntien avulla
- suunniteltu osallistuminen konferensseihin, workshoppeihin, messuille ja luennoille
- suunniteltu osallistuminen oppimisryhmiin tai laatupiireihin
- suunniteltu itse ohjattu opiskelu, etäopiskelu ja verkko-opiskelu työaikana

Liitetaulukko 2. Yritysten järjestämään kurssikoulutukseen osallistuneiden työntekijöiden määrä, miesten ja naisten osallistumisosuus sekä koulutustuntien määrä työntekijää kohden toimialan, päätoimialan ja kokoluokan mukaan 2015. Taulukkoa korjattu 26.3.2020.

	Osallistuneita yhteensä	Osallistuneiden osuus	Osallistuneiden osuus	Osallistuneiden osuus	Tuntia per työntekijä	Tuntia per työntekijä	Tuntia per työntekijä
		Miehet, %	Naiset, %	Kaikki, %	Miehet	Naiset	Kaikki
Toimiala							
01 Mineraalien kaivu	1 982	59,3	66,8	60,2	10,1	10,0	10,0
02 Elintarvikkeiden valmistus	13 848	44,6	42,7	43,8	5,8	6,3	6,0
03 Tekstiilien ja vaatteiden valmistus	872	16,9	17,2	17,1	3,5	2,8	3,0
04 Paperin ja paperituotteiden valmistus	14 468	49,6	46,1	48,8	10,0	8,7	9,7
05 Polttoaineiden ja kemiallisten tuotteiden valmistus	22 875	55,2	67,2	58,8	11,6	14,4	12,4
06 Metallituotteiden valmistus	18 213	41,8	39,4	41,4	7,7	6,9	7,6
07 Koneiden ja laitteiden valmistus	44 935	45,5	49,8	46,4	7,1	7,8	7,3
08 Kulkuneuvojen valmistus	5 098	35,2	33,8	35,0	4,2	5,6	4,4
09 Puutavaran ja huonekalujen valmistus	8 206	30,4	43,4	34,1	5,5	7,0	5,9
10 Energia-, vesi- ja jätehuolto	8 995	68,2	67,2	67,9	16,3	16,4	16,4
11 Rakentaminen	48 420	48,6	46,0	48,4	7,7	8,8	7,8
12 Moottoriajoneuvojen ym. kauppa	9 233	41,5	34,2	40,6	8,8	4,9	8,3
13 Tukkukauppa	20 707	39,8	37,5	39,0	7,6	7,3	7,5
14 Vähittäiskauppa	43 775	32,8	36,0	35,2	5,2	6,4	6,1
15 Kuljetus ja varastointi	44 208	47,8	57,0	50,2	9,3	12,4	10,1
16 Majoitus- ja ravitsemustoiminta	12 831	22,1	36,8	32,2	3,3	6,1	5,2
17 Informaatio ja viestintä	36 042	45,3	47,0	45,9	9,9	9,8	9,9
18 Rahoitus- ja vakuutus toiminta	10 476	38,3	50,4	46,5	8,4	10,6	9,9
19 Rahoitusta ja vakuutusta palveleva toiminta	2 600	41,5	35,9	38,2	6,1	5,7	5,9
20 Muut palvelut	91 317	40,4	45,7	43,2	8,2	9,8	9,0
Päätoimiala							
Teollisuus	187 912	46,5	48,0	46,8	8,0	8,6	8,1
Palvelut	271 190	41,1	42,6	41,9	8,2	8,5	8,3
Henkilöstön määrä							
10-19 henkeä	40 285	37,3	38,6	37,8	7,2	8,2	7,6
20-49 henkeä	72 911	38,0	36,3	37,5	6,8	6,8	6,8
50-249 henkeä	115 917	40,0	44,5	41,7	6,6	8,4	7,3
250-499 henkeä	52 340	52,0	44,0	49,0	9,8	9,4	9,6
500-999 henkeä	63 210	54,3	53,2	53,9	11,2	11,0	11,1
1000 henkeä tai enemmän	114 439	47,5	45,2	46,5	9,0	8,5	8,8

	Osallistuneita yhteensä	Osallistuneiden osuus	Osallistuneiden osuus	Osallistuneiden osuus	Tuntia per työntekijä	Tuntia per työntekijä	Tuntia per työntekijä
		Miehet, %	Naiset, %	Kaikki, %	Miehet	Naiset	Kaikki
Kaikki	459 103	43,8	43,7	43,8	8,1	8,5	8,2

Liitetaulukko 3. Muuta koulutusta järjestäneiden yritysten ja koulutukseen osallistuneiden osuus koulutusmuodoittain yrityksen toimialan, päätoimialan ja kokoluokan mukaan 2015. Taulukkoa korjattu 26.3.2020.¹⁾

	Muuta koulutusta järjestäneiden yritysten osuus, %	Koulutukseen osallistuneiden osuus koulutusmuodoittain				
		Työn ohessa opiskelu, %	Työkierto, työkomennukset, ym., %	Konferenssit, workshopit ym., %	Oppimisryhmät, laatupiirit ym., %	Itse- ja etäopiskelu, verkko-opiskelu, %
Toimiala						
01 Mineraalien kaivu	58,4	19,3	2,2	12,3	0,3	6,3
02 Elintarvikkeiden valmistus	66,3	28,3	8,4	10,9	4,3	4,5
03 Tekstiilien ja vaatteiden valmistus	56,2	12,2	2,5	5,2	0,3	2,3
04 Paperin ja paperituotteiden valmistus	64,3	26,2	20,5	22,9	6,7	8,3
05 Polttoaineiden ja kemiallisten tuotteiden valmistus	69,8	16,0	5,1	22,4	7,7	17,8
06 Metallituotteiden valmistus	49,1	10,8	2,3	7,0	6,9	16,5
07 Koneiden ja laitteiden valmistus	73,8	21,6	6,1	11,9	5,0	25,3
08 Kulkuneuvojen valmistus	69,8	7,9	1,3	4,4	1,1	4,7
09 Puutavaran ja huonekalujen valmistus	55,2	10,3	3,1	6,9	4,8	2,8
10 Energia-, vesi- ja jätehuolto	74,6	6,3	2,7	21,3	3,8	12,0
11 Rakentaminen	51,6	15,5	4,1	5,4	1,4	3,4
12 Moottoriajoneuvojen ym. kauppa	71,9	12,4	4,4	12,9	2,4	21,2
13 Tukkukauppa	80,9	12,3	1,2	17,6	1,7	12,7
14 Vähittäiskauppa	77,3	30,7	4,3	8,8	2,4	31,5
15 Kuljetus ja varastointi	59,3	21,0	4,1	6,2	2,8	18,0
16 Majoitus- ja ravitsemustoiminta	41,3	14,0	3,0	5,4	1,2	4,1
17 Informaatio ja viestintä	77,1	20,8	3,4	25,5	3,1	24,6
18 Rahoitus- ja vakuutus toiminta	86,2	15,3	3,9	13,1	7,0	44,5
19 Rahoitusta ja vakuutusta palveleva toiminta	90,6	15,2	3,7	22,5	1,3	18,2
20 Muut palvelut	60,1	17,2	1,9	15,3	3,1	15,7
Sektori						
Teollisuus	58,7	17,4	5,8	11,1	4,3	12,3
Palvelut	66,3	19,9	3,0	13,6	2,8	20,4
Henkilöstön määrä						
10-19 henkeä	55,3	15,7	2,1	12,1	1,6	11,1
20-49 henkeä	62,5	11,0	2,7	8,5	1,9	6,4
50-249 henkeä	82,2	15,3	3,2	13,8	4,2	13,5
250-499 henkeä	94,4	22,9	3,9	14,3	5,9	17,1
500-999 henkeä	93,7	17,6	2,3	14,7	4,6	16,1
1000 henkeä tai enemmän	97,9	29,7	7,9	13,1	2,7	33,5
Kaikki	63,6	18,9	4,1	12,6	3,4	17,3

1) Muulla koulutuksella tarkoitetaan:

- suunniteltu ja ohjattu työn ohessa opiskelu
- suunnitellut oppimisjaksot työkierron, työntekijävaihtojen, koulutuskomennusten tai opintokäyntien avulla
- suunniteltu osallistuminen konferensseihin, workshoppeihin, messuille ja luennoille
- suunniteltu osallistuminen oppimisryhmiin tai laatupiireihin
- suunniteltu itse ohjattu opiskelu, etäopiskelu ja verkko-opiskelu työaikana

Laatuseloste: CVTS, Yritysten henkilöstökoulutus -tutkimus

1. Tilastotietojen relevanssi

Yritysten kustantama henkilöstökoulutus–tilaston tiedonkeruu (Continuing Vocational Training Survey - CVTS) toteutetaan noin viiden vuoden välein Euroopan parlamentin ja komission asetusten pohjalta. Kahden ensimmäisen tiedonkeruun (CVTS1 ja CVTS2) täytäntöönpano perustui Eurostatin ja osanottajamaiden välisiin ”herrasmiessopimuksiin”. Tiedonkeruun kolmas, neljäs ja viides kierros on toteutettu parlamentin ja komission asetuksiin perustuen kaikissa nykyisissä EU:n jäsenmaissa sekä muutamissa muissa Euroopan valtioissa. Suomessa tiedonkeruusta ja tilastosta on vastannut Tilastokeskus.

Tilaston tiedonkeruulla selvitetään työnantajan kustantamaa henkilöstökoulutusta, koulutukseen osallistuneiden ja henkilöstökoulutuksena saatujen koulutuspäivien määrää, koulutuksen sisältöä ja järjestäjää sekä koulutuksesta aiheutuvia kustannuksia kustannustekijöittäin. Kurssikoulutuksen lisäksi selvitetään osallistumista muuhun koulutukseen: opiskeluun työn ohessa, työkiertoon ja laaturyhmiin, osallistumista konferensseihin ja seminaareihin sekä itseopiskelua. Lisäksi selvitetään oppisopimuskoulutuksen järjestämistä, yrityksen koulutusperiaatteita, koulutuksen muutostrendejä sekä koulutuksen järjestämisen esteitä.

Henkilöstökoulutukseen lasketaan mukaan kurssikoulutus, muu kuin kurssimainen koulutus työpaikalla tai sen ulkopuolella sekä oppisopimuskoulutus. Kurssikoulutuksella tarkoitetaan ennalta suunniteltua muodollista koulutusta, joka on järjestetty erikseen eikä tapahdu työn ohessa. Koulutuksella on ennalta laadittu ohjelma ja tavoitteet ja sitä antavat tähän tehtävään erikseen nimetyt ohjaajat, opettajat tai luennoitsijat. Kurssit voivat olla joko sisäisesti hoidettuja (yrityksen itse suunnittelemissa tai järjestämissä) tai ulkoisesti järjestettyjä.

Muihin opiskelumuotoihin luetaan suunnitellut koulutus- tai harjoittelujaksot, työkierto, työntekijävaihdot tai työopetuskomennukset, osallistuminen oppimisryhmiin tai laatupiireihin, itseopiskelu, etäopiskelu sekä konferensseissa, workshoppeissa, luennoilla ja seminaareissa saatu opetus. Myös tämän koulutuksen tulee olla suunniteltua ja sen tavoitteena on oppiminen.

Tilastossa tarkastellaan yritysten tarjoamaa koulutusta tilastovuoden aikana, esim. CVTS5:ssä vuotta 2015 koskien.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilaston tiedonkeruun otoskehikko käsitti kaikki vähintään kymmenen työntekijän yksityisen sektorin yritykset pois lukien maa- ja metsätalousala, koulutusala, sosiaali- ja terveysala sekä julkinen hallinto. Tutkimuskehikko kattoi 17 359 yritystä, joista otokseen poimittiin noin 3 000 yritystä. Otos poimittiin satunnaisotantana kolmen kokoluokan ja 20 toimialaluokan muodostamissa ositteissa, kuitenkin siten, että mukaan otettiin kaikki yli 250 työntekijän yritykset. Otos poimittiin Tilastokeskuksen yritysrekisteristä.

Vastaustietojen perusteella tiedonkeruun ylipeitto oli 2,6 prosenttia, mutta vastaamattomiin voi sisältyä suhteellisesti enemmän kehikon ulkopuolisia yrityksiä.

Tiedonkeruu toteutettiin web-kyselynä. Kaikille otokseen poimituille yrityksille lähetettiin postitse saatekirje, joka sisälsi käyttäjätunnuksen salasanoineen. Vähintään 250 hengen yrityksille saatiin Yritysten tilinpäätöstiedustelun tietokannasta yhteyshenkilötieto (noin 70 prosentille yksiköistä). Näissä tapauksissa saatekirje lähetettiin yhteyshenkilölle.

CVTS5:ssä saatekirjeen postitus toteutettiin kaksivaiheisesti. Pienet, alle 250 työntekijän yritykset saivat kirjeen maaliskuun lopussa. Toinen aalto (isojen, vähintään 250 hengen yritysten 1. postitus ja pienten yritysten 1. palautuskehoitus) lähetettiin 4-5 viikkoa ensimmäisen postituksen jälkeen perinteisenä kirjelmätyksinä. Toinen muistutus lähetettiin kuukauden kuluttua ensimmäisestä ja kolmas (kohdennettu) muistutus lomakauden jälkeen elokuun puolivälissä.

Lomakkeiden tarkistamisen yhteydessä tilastosta otettiin tarvittaessa yhteyttä vastanneisiin yrityksiin puhelimitse, kirjeitse ja sähköpostin avulla. Yhteydenotoilla pyydettiin esimerkiksi selvennystä lomakkeella oleviin tai täydennystä puuttuviin tietoihin.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Otostutkimuksilla saatujen tietojen luotettavuuteen vaikuttavat mittausvirheet, vastauskato sekä otannasta aiheutuva satunnaisvaihtelu. Mittausvirheitä voi syntyä muun muassa kysymysten virheellisestä tulkinnasta tai merkinnästä. CVTS5:ssä käytettiin kansainvälisesti yhtenäisiä käsitteitä, mutta kansalliset käytännöt koulutustoimintojen kirjaamisessa saattavat poiketa runsaastikin eri maiden välillä.

Tiedonkeruussa kysyttiin paljon määrätietoja, joiden hankkiminen oli yritykselle työlästä, ellei sillä ollut koulutuksen seurantajärjestelmää juuri lomakkeella pyydettyjä indikaattoreita koskien. Lisäksi lukuisten määrätietojen merkitsemisessä voi tapahtua tahattomia virheitä lomakkeen täyttövaiheessa. Lomakkeiden tarkistus- ja tietojen käsittelyvaiheessa mittaus- ja tulkintavirheitä pyrittiin korjaamaan uusintayhteydenotoilla yrityksiin.

Otantatutkimuksessa tärkeä huomioon otettava tekijä tietojen luotettavuuden ja edustavuuden kannalta on yksikkökato. Jälkiosituksella toteutetussa aineiston painotuksessa oletetaan, että vastaaminen tai vastaamattomuus on riippumatonta tutkittavan ilmiön suhteen. Jos vastaaminen tiedonkeruuseen taas on kytköksissä koulutuksen tarjoamiseen, niin tietojen oikeellisuus kärsii, varsinkin jos vastausosuus jää alhaiseksi. Tässä tapauksessa tietojen kirjaamisesta aiheutuva vastausrasite on saattanut aiheuttaa vastauskatoa koulutusyrityksissä. Yleensä tutkimuksissa ei kuitenkaan pystytä selvittämään vastaamattomuuden ja tutkittavan ilmiön keskinäistä riippuvuutta.

Toimialoittain vastausosuudet vaihtelevat rakentamisen toimialan 38 prosentista rahoitus- ja vakuutusalan 72 prosenttiin. Suurimmalla osalla toimialoja vastausosuus kasvoi yrityksen kokoluokan suuretessa. Yrityksistä 54 % vastasi tiedusteluun, mutta ne edustivat lähes 63 prosenttia kaikkien otosyritysten henkilöstömäärästä, mikä osaltaan parantaa aineiston edustavuutta.

Tiedustelun vaativa sisältö ja vastausrasitus huomioon ottaen vastausosuutta (54,0 %) voidaan pitää vähintään tyydyttävänä.

Taulukko 1. Vastausosuudet yrityksen toimialan ja henkilöstön määrän mukaan. Taulukkoa korjattu 26.3.2020.

	Henkilöstön määrä			Yhteensä	
	10-49	50-249	250-	%	N
	%	%	%		
Toimiala					
Elintarviketeollisuus	41,3	58,2	78,9	51,2	85
Puu- ja paperiteollisuus	51,5	59,6	81,0	58,3	252
Metalliteollisuus	53,1	66,7	62,5	58,7	277
Rakentaminen	32,5	39,5	58,1	38,3	93
Muu teollisuus	53,0	69,0	60,0	57,5	100
Kauppa	55,6	62,0	67,4	59,6	305
Majoitus ja ravitsemus	34,7	50,0	88,2	46,4	64
Kuljetus, liikenne, IT	41,0	48,6	56,5	45,3	192
Rahoitus, vakuutus	75,3	74,0	54,5	72,1	119
Muut palvelut	43,6	50,7	45,1	46,5	92
Päätoimiala					
Teollisuus	48,2	58,7	69,0	54,3	807
Palvelu	49,9	56,9	60,1	53,7	772
Yhteensä	49,0	57,9	64,2	54,0	1 579
N	786	519	274		

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Yritysten kustantama henkilöstökoulutus -tilaston tiedot kerätään ja tilasto julkaistaan noin viiden vuoden välein Euroopan parlamentin ja komission kunkin tiedonkeruun ajankohtaa koskevan soveltamisasetuksen pohjalta. Seuraavan tutkimuksen viitevuosi on 2020.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Kansallinen raportointi toteutetaan pääosin nettipohjaisena tilaston kotisivulla (www.tilastokeskus.fi/til/cvts/). Sivulta löytyvät tilaston aikaisemmat julkistukset, tilaston kuvaus ja käsitteet, katsaukset, taulukot ja selosteet.

Eurostatin muodostamasta eri maiden aineistot sisältävästä tietokannasta voidaan tuottaa maakohtaisia vertailutaulukoita mm. yrityksen toimialan ja kokoluokan suhteen. Lisäksi Eurostat julkaisee yhteenvedon kansainvälisen aineiston keskeisistä tunnusluvuista.

Tutkijaryhmät voivat saada tunnistamattoman ja aggregoidun kansallisen tai kansainvälisen aineiston käyttöönsä erityisen käyttö lupamenettelyn kautta. Kukin osanottajavaltio päättää aineiston luovuttamisesta kuitenkin omien tietosuojakäytäntöjensä ja aineiston luovuttamismenettelyjensä pohjalta.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tutkimusvälineistö on muokattu Euroopan unionin tilastoviraston Eurostatin ja osanottajamaiden yhteistyönä. Tiedot kerättiin yhteisesti hyväksytyin harmonisoidun kyselylomakkeen avulla. Pieniä kansallisia poikkeamia yksittäisten kysymysten osalta sallittiin, mutta pääkysymykset koulutuksen määrätietojen osalta olivat kaikissa maissa yhteiset.

Eurostat laati yhteisen kyselylomakkeen tueksi käsikirjan käytetyistä käsitteistä, määritelmistä ja luokituksista helpottamaan tutkimusvälineistön soveltamista kansalliselle kielelle ja paikalliseen yrityskulttuuriin. Käsikirja sisälsi menettelytavat myös aineiston muokkaukseen, kuten yksikkökadon ja eräkadon käsittelyyn sekä aineiston painotukseen.

Pääosa vuoden 2015 indikaattoreista on vertailukelpoisia vuoden 2010 ja 2005 tuloksiin.

Henkilöstökoulutukseen osallistumista selvitetään myös Tilastokeskuksen henkilö pohjaisessa Aikuis koulutustutkimuksessa (vuosina 1980, 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017). Henkilö pohjaisista haastattelututkimuksista voidaan tuottaa koulutukseen osallistumisen volyymitietoja väestötasolla, mutta yritys- ja toimialapohjaiselle tarkastelulle nämä aineistot asettavat rajoituksia. Koulutukseen osallistumisen kustannuksia ei henkilö pohjaisilla tutkimuksilla voi luotettavasti selvittää.

Tilastollista vertailua eri tutkimusten välillä vaikeuttaa kuitenkin sekä koulutus- että työpaikkakäsitteen erilaisuus sekä erot tutkimusasetelman, tiedonkeruumenetelmän ja kohdejoukon suhteen. Henkilö pohjaisissa tutkimuksissa työpaikka vastaa lähinnä toimipaikka -käsitettä ja se määrittyy vastaajan jäsentämänä subjektiivisesti. Tämän tutkimuksen kohdejoukon (vähintään 10 työntekijän yksityisen sektorin yritykset) mukaista rajausta onkin vaikea tehdä täsmällisesti henkilö pohjaisten tutkimusten aineistosta.

7. Tietojen selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Yritysten henkilöstökoulutus -tilaston sisältö on pääosin määritelty Euroopan parlamentin asetuksessa. Tiedot kerätään ja tilasto julkaistaan noin viiden vuoden välein Euroopan komission kunkin tiedonkeruun ajankohtaa koskevan asetuksen pohjalta. Seuraavan tiedonkeruun viitevuosi on 2020.

Yritysten kustantama henkilöstökoulutus-tilaston tietojen vertailukelpoisuutta muihin henkilöstökoulutusta koskeviin tilastoihin ja tutkimuksiin on käsitelty edellisessä luvussa.

Lisätietoja

Tarja Seppänen 029 551 3220
Vastaava tilastojohtaja:
Jari Tarkoma

cvts@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi
Lähde: CVTS, Yritysten henkilöstökoulutus -tutkimus, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1797-9471 (pdf)